

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 11Svp/16/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200280
Dátum vydania rozhodnutia: 25. januára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hatalová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200280.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej, JUDr. Pavla Naďa, Mgr. Michala Novotného a JUDr. Zuzany Šabovej, PhD (sudkyňa spravodajkyňa), v právnej veci žalobcu: H. K. A., L. L. XXX/XX, J., XXX XX, proti žalovanému: K. E. F., bytom X. XXX/XX, J. XXX XX, o ústavnosti a zákonnosti volieb starostu v obci Podhájska, konaných dňa 29. októbra 2022, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky žalobu zamietá.
- II. Žalovanému priznáva voči žalobcovi nárok na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

Odôvodnenie

I. Žaloba a vyjadrenia

1. Žalobca, nezvolený kandidát na starostu obce, sa žalobou doručenou Najvyššiemu správne mu súdu SR (ďalej „súd“) dňa 09. novembra 2022 domáhal, aby súd vyhlásil voľby starostu obce Podhájska za neplatné z dôvodu, že boli neústavné a nezákonné. Uviedol nasledovné dôvody:

- a. bol porušený § 183 zákona č. 180/2014 Z.z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej „zákon č. 180/2014 Z.z.“) tým, že miestna volebná komisia neúplne zistila počet platných hlasov pre jednotlivých kandidátov;
- b. po sčítaní hlasovacích lístkov došlo k zisteniu, že nesúhlasí počet vydaných obálok a hlasovacích lístkov, na čo zapisovateľka miestnej volebnej komisie (ďalej „MVK“) uviedla: „Tak sa dohodnite, koľko ich bolo, aby nám to v zápisnici sedelo.“;
- c. boli vytvorené dvojčlenné skupinky pre sčítanie hlasov, pričom pri sčítavaní hlasov pre poslancov sa predsedníčka MVK niekoľkokrát pomýlila, čo malo za následok nesprávne sčítanie hlasov pre

konkrétneho poslanca alebo starostu. K žalobe je priložené čestné vyhlásenie L. E., člena MVK, žalobca ho navrhuje vypočúť ako svedka;

G.. R. V., člen MVK, navrhol následne prepočítanie krížovým spôsobom, čo nebolo prijaté. K žalobe je priložené jeho čestné vyhlásenie a žalobca ho navrhuje vypočúť ako svedka;

e. zapisovateľka MVK po skončení sčítavania uviedla, že počet hlasovacích lístkov bude rozdielny od skutočného počtu hlasovacích lístkov, čo dosvedčia navrhovaní svedkovia;

f. rozdiel hlasov bol len 17, čo vzhľadom na uvedené skutočnosti mohlo mať za následok iný výsledok volieb

2. Okrem výsluchu uvedených svedkov navrhuje žalobca vyžiadať všetky volebné dokumenty a zadovážiť potrebné vysvetlenia a správy.

3. K žalobe sa podaním zo 14.12.2022 vyjadril žalovaný. Uviedol, že:

a. tvrdenie o nesúladnom počte obálok pre voličov nie je ničím podložené, nie je uvedené, o aký počet sa jedná. Poukazuje na Metodický pokyn na prípravu spracovania a na spracovanie výsledkov hlasovania vo voľbách do orgánov samosprávnych krajov a vo voľbách do orgánov samosprávy obcí, vydaný Štatistickým úradom SR a Ministerstvom vnútra SR, časť X bod 3 Príprava na sčítanie hlasov sa uvádza: „Kontrola: Počet voličov, ktorí odovzdali obálku musí byť rovný, alebo menší ako počet voličov, ktorí sa volieb zúčastnili.“ V zápisnici MVK o výsledku volieb je v časti II: uvedené, že počet voličov, ktorí sa zúčastnili na hlasovaní je 697 a počet voličov, ktorí odovzdali obálku, je 697;

b. zápisnicu podpísali všetci členovia MVK, vrátane L. E. C. R. V., ktorí nemali žiadne námietky;

c. podrobne popísal proces sčítavania hlasov podľa informácií, ktoré získal od členov MVK C. Y. C. A.. H. H.;

d. žalobca konkrétne neuvádza, v čom sa skupinka v zložení predsedníčky MVK p. J. C. J.. Y. pri sčítaní pomýlila, ani inak ich pochybenia nekonkretizuje;

e. sčítavanie hlasov poslancov nemôže mať žiaden vplyv na sčítanie hlasov starostu;

f. navrhuje nariadiť pojednávanie a vypočúť ako svedkov predsedníčku MVK a jej členov, ktorých vo vyjadrení menuje, žiada aj umožniť ich prítomnosť pri otvorení a kontrole volebnej dokumentácie.

4. Žalobu žiadal zamietnuť ako nedôvodnú a uplatnil si náhradu trov konania.

5. Na vyjadrenie žalovaného reagoval žalobca podaním z 22.12.2022, ktorým žiadal o osobnú účasť na prepočítaní hlasov.

II.

Posúdenie veci správnym súdom

6. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „súd“) ako súd vecne príslušný [§ 11 písm. f) SSP] vychádzajúc aj z ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky vo volebných veciach, po tom, ako zistil, že žaloba bola podaná včas, oprávnenou osobou a sú splnené aj ďalšie podmienky konania, dospel k nasledovným záverom.

7. Súd sa zameril na preskúmanie, aký výhľad na úspech žaloby dávajú dôvody, ktoré žalobca v žalobe predniesol. Skúmal, či uvedené dôvody sú prístupné dokazovaniu (teda či ich je možné verifikovať dokazovaním), či by toto dokazovanie mohlo viesť k záveru, že tvrdené dôvody spôsobujú nezákonnosť volieb, a či by táto nezákonnosť umožňovala vyhovieť žalobe. Dôvody neústavnosti a nezákonnosti uvedené v § 312f písm. e) SSP (povinnosť „tvrdenia“) musia byť dostatočne konkrétne skutkovo vymedzené tak, aby bolo zrejmé, pravdivosť akej konkrétnej skutočnosti sa má v následnom konaní dokazovaním preverovať. Len všeobecné tvrdenie o tom, že vo voľbách došlo k nezákonnosti alebo ich výsledok je nesprávny, nie je totiž prístupné žiadnemu konkrétnemu dokazovaniu. Takéto tvrdenie by bolo možné dokazovať len tak, že by Najvyšší správny súd v podstate zopakoval celý volebný proces.

8. Už ústavný súd vo svojej judikatúre vo volebných veciach podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky zdôrazňoval, že volebné súdnicstvo je založené na príčinnej súvislosti medzi volebnou vadou a zložením zastupiteľského zboru a zároveň na vyvrátiteľnej domnienke, podľa ktorej volebný

výsledok zodpovedá vôli voličov (porov. napr. uznesenie sp. zn. PL. ÚS 2/2019 a tam citovanú prejudikáciu). Volebné súdnictvo je založené na predpoklade objektívnej príčinnej súvislosti medzi volebnou vadou a výsledkom zastupiteľského zboru alebo aspoň na možnej príčinnej súvislosti (potenciálnej kauzalite). Túto možnú príčinnú súvislosť však treba vykladať nie iba ako abstraktnú možnosť, ale je treba v konaní riadne preukázať (nálež ústavného súdu sp. zn. PL.ÚS 16/2011). Vzhľadom na význam volieb v demokratickej spoločnosti a z neho vyplývajúcu prezumpciu ich ústavnosti a zákonnosti je na žalobcovi, aby kvalifikovaným spôsobom označil skutočnosti, ktoré sú spôsobilé preukázať také intenzívne porušenie volebných zákonov, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, než aký bol uverejnený (v podobnom zmysle napr. uznesenia sp. zn. PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 23/2017). Súd totiž v konaní vo volebných veciach nie je „vyšetrovacím orgánom“; jeho úlohou je zvážiť hodnotnosť a preukázateľnosť tvrdení sťažovateľa v kontexte s ďalšími okolnosťami a na tom základe rozhodnúť, či vykoná vo veci dokazovanie, alebo vyvodí právne závery len na základe tvrdení účastníka (porov. uznesenie sp. zn. PL. ÚS 66/2011). Funkcia súdu v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by v konečnom dôsledku jeho činnosť mala nahrádzať, prípadne dopĺňať činnosť na to povolaných volebných či iných orgánov, a to dokonca v tom smere, že iba na základe špekulatívne formulovaných námietok bude súd podrobne rekonštruovať celý volebný proces (porov. uznesenia sp. zn. PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 22/2015, PL. ÚS 13/2019).

9. Z ustanovenia § 312a SSP vyplýva, že zmyslom a účelom konania o žalobe o neústavnosť a nezákonnosť volieb je zabezpečenie slobodnej súťaže politických síl. Táto súťaž sa však sama osebe nerealizuje v pojednávacích miestnostiach či kanceláriách súdu, ale nachádza svoj výraz predovšetkým vo voľbách (porov. nálež ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 19/98). Ak by sa nespokojnosť politických strán a hnutí, resp. nezávislých kandidátov zúčastnených na voľbách s volebnými výsledkami prejavila vždy po voľbách iniciovaním konania pred súdom, môže to viesť k spochybňovaniu zastupiteľskej demokracie a inštitútu volieb (v tomto zmysle uznesenie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 85/07 alebo PL. ÚS 13/2019). Preto zásadne platí, že len domnienka nesprávnosti výsledku volieb ako takého nemôže byť dôvodom zrušenia ich výsledkov (porov. uznesenia sp. zn. PL. ÚS 39/95, PL. ÚS 32/03, resp. už cit. PL. ÚS 85/07).

10. V prejednávanej veci žalobca tvrdil, že došlo k nesprávnemu zisteniu platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov na starostu vzhľadom na ním uvedené okolnosti.

11. Správny súd upriamuje pozornosť žalobcu na to, že v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 29 v spojení s § 183 zákona č. 180/2014 Z. z. proces sčítavania hlasov (teda vyňatie obálok z volebnej schránky, vyňatie hlasovacích lístkov z obálok, posúdenie platnosti hlasovacích lístkov a sčítanie hlasov, ktoré boli odovzdané pre jednotlivých kandidátov) zabezpečuje okrsková volebná komisia, ktorá o tomto sčítaní vyhotoví zápisnicu o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku (§ 30 a § 185 cit. zák.).

12. Podľa § 186 zákona č. 180/2014 Z. z. MVK zisťuje výsledky volieb na podklade zápisníc od okrskových volebných komisií, ak vzniknú pochybnosti o údajoch zistených v zápisnici, má právo si vyžiadať od okrskovej volebnej komisie vysvetlivky a iné informácie.

13. Podľa § 188 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z. z. MVK vyhotoví zápisnicu o výsledku volieb v obci. Ak niektorý z členov MVK zápisnicu nepodpísal, môže v zápisnici uviesť dôvody nepodpísania.

14. V zápisnici MVK o výsledku volieb do samosprávy obcí 29.10.2022 sú uvedené nasledovné údaje, relevantné pre posudzovanú vec:

- a. Počet voličov zúčastnených na hlasovaní - 697
- b. Počet voličov, ktorí odovzdali obálku - 697
- c. Počet hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby starostu - 690
- d. Počet platných hlasov odovzdaných pre starostu obce - 690

15. Zápisnicu podpísali všetci členovia MVK, vrátane L. E. C. A.. R. V., ktorí by podľa žalobcu mali svedčiť o nesprávnom počítaní hlasov. Títo do zápisnice neuviedli žiadne výhrady.

16. Rovnaké údaje vyplývajú aj zo zápisnice z okrskovej volebnej komisie o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku vo voľbách do orgánov samosprávy obcí 29.10.2022. Túto zápisnicu tiež bez výhrad podpísali L. E. C. A.. R. V..

17. Žalobca v žalobe poukazuje na porušenie § 183, ktorý sa týka sčítavania hlasov okrskovou volebnou komisiou. Neoznačuje ani bližšie nešpecifikuje, ktorou z komisií a akým spôsobom malo dôjsť k ním tvrdenému „nesprávne sčítaniu hlasov“. Najvyšší správny súd nezistil nesúlad v údajoch uvedených v zápisnici okrskovej volebnej komisie s údajmi v zápisnici MVK.

18. Tvrdenie žalobcu o jeho podozrení o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb, bez toho aby predložil alebo uviedol konkrétne dôvody spochybňujúce výsledky voľby starostu obce a k tomuto tvrdeniu navrhol vykonať dôkazy ním označené, je tak postavené na jeho rýdzej špekulácii, že výsledok zachytený v príslušnej zápisnici nezodpovedá tomu, čo je reálne zachytené na hlasovacích lístkoch. Tým však žalobca spochybňuje základné nastavenie procesu sčítania hlasov vo volebnom obvode. Sčítanie hlasov a zisťovanie výsledku volieb vo volebnom obvode patrí do pôsobnosti komisií, zákonom určených, a zákon vyslovene predpokladá, že výsledok ich procesu je zachytený v zápisnici o výsledku volieb vo volebnom obvode v zmysle § 188 zákona č. 180/2014 Z. z. Ak žalobca tvrdí, že údaje v zápisnici nie sú odrazom tohto procesu, nejde o také tvrdenie nezákonnosti volebného procesu, ktoré by bolo prístupné konkrétnemu dokazovaniu a verifikovaniu. Takéto všeobecné tvrdenie by bolo možné verifikovať len tým, že by Najvyšší správny súd nanovo zrekonštruoval celý proces počnúc uzatvorením volebnej miestnosti. Inak povedané, takéto všeobecné tvrdenie by bolo verifikovateľné len tým, že by Najvyšší správny súd v celom rozsahu nahradil svojou činnosťou na to povolané volebné orgány. To však podľa už citovanej judikatúry Ústavného súdu nemôže a nesmie byť úlohou volebného súdництва, pretože by sa tým zásadným spôsobom spochybňovali voľby ako prostriedok zastupiteľskej demokracie.

III.

Záver

19. Vychádzajúc z uvedeného je zrejmé, že žalobe žalobcu o vyhlásenie voľby starostu obce Podhájska za neplatné nebolo možné vyhovieť, preto súd žalobu podľa § 312j ods. 1 SSP ako nedôvodnú zamietol.

20. O nároku na náhradu trov konania rozhodol Najvyšší správny súd podľa § 168 SSP tak, že vzhľadom na úspech žalovaného vo veci mu priznal úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov v tomto konaní. Súd konštatuje, že toto ustanovenie je primárne určené pre správne súdnictvo, kde je žalovaným orgán, ktorého rozhodnutie sa preskúmava, a preto zakotvuje zásadu, že mu náhradu trov možno priznať len ak to možno spravodlivo požadovať, resp. náhradu trov právneho zastúpenia možno priznať len výnimočne. V tomto prípade je žalovaným úspešný kandidát nie ako správny orgán, ale ako súkromná osoba a preto trovy konania znáša sám. Súd preto dospel k záveru, že je dôvodné priznať mu náhradu dôvodne vynaložených trov konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov rozhodne osobitným uznesením asistent Najvyššieho správneho súdu v zmysle § 175 ods. 2 SSP.

17. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 5:0.

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.

